

Efter elevresan blev Sara och Erica resurspersoner på sin skola

AV EWA WYMARK

Sex elever på Själevadskolan utanför Örnsköldsvik fick chansen att fördjupa sina kunskaper om Förintelsen, nazism och antisemitism. Fortbildningen innefattade också en resa till Polen i SKMA:s regi i maj 2008. Nu har eleverna själva blivit resurspersoner på sin skola.

– Det här är det bästa vi har gjort. Jag vill uppmana andra att åka, säger Sara Eidenvall 14 år.

– Det var verkligen betydelsefullt och har gett jättemycket.

Sara har alltid tyckt om ämnen som samhällskunskap och historia. Därför var hon en av de elever som anmälde intresse för resan när frågan kom upp. Tillsammans med fem andra åttondeklassare blev hon också framröstad att följa med.

– Jag visste egentligen inte så mycket om Förintelsens koncentrationsläger, säger Sara.

– Det jag visste före resan var att nazisterna var emot judarna och ville utrota dem. Jag visste inte varför, och att man använde Cyklon i gaskamrarna.

Kunskap man inte kan läsa sig till

Stellan Bäcklund, SO-lärare vid Själevadskolan, var den som drog i gång projektet. Han var också med på resan i maj 2008 tillsammans med sina kollegor Torbjörn Jansson och Anna-Lena Lindberg.

– Minnet och kunskaperna om nazismens grova brott måste föras vidare till nya generationer, resonerar Stellan.

– Att eleverna får se dessa miljöer gör oförglömliga intryck på dem, och de får en kunskap som det inte är så lätt att läsa sig till.

En av de platser som verkligen gjorde intryck var Rabka och SS-skolan där man tränade blivande lägervakter inför deras tjänstgöring i koncentrations- och förintelseläger.

– SS-männen fick lära sig att inte känna medlidande när de torterade och dödade människor, berättar Sara.

– Skogen var så grön. Fåglarna kvittrade. Det var en hemsk tanke – man röd när man tänkte på att människor låg begravnade där.

Många intryck att smälta

Ämnet Förintelsen behandlas i nionde klass enligt skolplanen, så Sara och de andra eleverna som gick i åttan fick extra material att bearbeta under vårterminen.

– Vi hade fått grunden före resan, sett på film och läst mycket, berättar Sara. När vi var där kom det upp massor av frågor i huvudet som snurrade runt. Allt blev nytt. Det blev som en chock.

Sara menar att det kommer att ta ett tag att smälta alla intryck.

– Man kommer nog alltid att ha med sig det här i bakhuvudet.

De elever som deltog i projektet fick på förhand veta att de skulle få i uppgift att berätta om sina upplevelser inför andra grupper på skolan.

– Jag tycker att det känns jättebra att få prata om det här. Man ser att kompisarna blir nyfikna, säger Sara.

– Och även om vi inte kan få dem att känna som vi gjorde när vi var där så kan vi försöka förklara, menar Erica Lundberg, som också var med på resan.

Erica uppskattade de värderings- och inlevelseövningarna som ingick i programmet.

– På kvällarna satt hela gruppen och pratade igenom det vi hade varit med om. Vi fick fråga om det var något vi inte hade förstått och så gjorde vi en del övningar. Det var jättebra.

Skapade egen utställning

På uppdrag av Själevads församling, som var en av resans sponsorer tillsammans med Folke Bernadottes minnesfond och Örnsköldsviks FN-förening, ordnade eleverna en särskild utställning i samband med Förintelsens minnesdag 27 januari 2009.

– Vi hade foton från vår resa som visade hur det såg ut i Auschwitz-Birkenau, berättar Erica. Det var lite som en upplevelse-utställning.

På selektionsplatsen hade eleverna lagt en hög med väskor och satt upp pilar som pekade mot höger och mot vänster. Överallt använde man levande ljus och dämpad belysning.

Efter sin resa till Polen har sex elever på Själevadskolan blivit resurspersoner för hela kommunen. På bild från vänster syns Maja Olsson, Sara Eldenvall, Jacob Kroon Lundin, Jesper Afvander, Erica Lundberg och Anton Thalén. Foto: Stellan Bäcklund.

Redan under resan hade eleverna börjat förmedla sina intryck. Med sig i bagaget hade de nämligen mobiltelefon och en kamera. Allt de gjorde rapporterades sedan som en dagbok – med texter och bilder – till Örnsköldsviks lokaltidning Allehanda Nära.

– Vi har fått en väldigt positiv respons på det arbetet, säger Stellan.

Sedan i höstas har eleverna fungerat som resurspersoner på sin egen skola. Också andra skolor har visat intresse av att få höra dem berätta.

– De har redan undervisat flera grupper på Själevadskolan om det de var med om i Polen, säger Stellan. Och vi har fått förfrågan från andra. Som det verkar så ska vi åka till en skola i Bredbyn för att ge råd kring bidrag och upplägg så att också en klass därifrån ska kunna åka.

Platserna blev verkliga

Att läsa om antisemitism, nazism och Förintelsen är en sak, menar Erica och Sara. Det är när man är i den miljön som bitarna faller på plats.

– När man står där så är det inte bara en historisk plats, utan en *verklig* plats.

Erica menar att hon förstod att det hon läst om verkligen hade hänt.

– Värst av allt var att se allt hår och alla kläder innanför monstrarna på museet i Auschwitz. Jag kommer berätta för nära och vänner om det här; att det har hänt. Jag kan inte förstå att det finns de som kan förneka det, platserna finns ju kvar och även några överlevande. Det som hände får inte hända igen.

Ewa Wymark är frilansande journalist och redaktör.